

Western Balkan Newsletter

Izdanje broj 4

Jul 2024

Sadržaj

04

SRBIJA

Bankarstvo i finansije

Šta donose najavljene
izmene Zakona o platnim
uslugama?

12

SRBIJA

Građansko pravo

Novi koraci u suzbijanju
rodno zasnovanog nasilja

18

SEVERNA MAKEDONIJA

Bankarstvo i finansije

Novi pravilnik o kreditnim
rizicima Severne
Makedonije

Ovaj bilten namenjen je pružanju opštih informacija i ne predstavlja pravni savet.
Molimo vas da se obratite našim pravnim ekspertima za sva specifična pravna
pitanja.

06

SRBIJA

**Korporativno i
komercijalno pravo**

Novine u elektronskom
potpisivanju finansijskih
izveštaja

08

SRBIJA

Nekretnine i izgradnja

eŠalter - Digitalni put do
efikasnijeg upisa u
katastar

10

SRBIJA

Radno pravo

Sezona godišnjih odmora
– očekivanja i
ograničenja

13

SRBIJA

**Zaštita životne
sredine**

UNDP pokreće
inicijativu za čistiji
vazduh u Srbiji

14

BOSNA I HERCEGOVINA

**Korporativno i
komercijalno pravo**

Poticanje privrednog
razvoja u FBiH

16

CRNA GORA

Upravno pravo

Reforma Zakona o
lobiranju - korak bliže ka EU
integraciji Crne Gore

20

ALBANIJA

**Bankarstvo i
finansije**

Banka Albanije uvodi
izmene i dopune
propisa u vezi sa
nebankarskim
finansijskim
institucijama

22

KOSOVO

**Energetika i prirodni
resursi**

Kosovo odobrilo
značajan Zakon o
unapređenju korišćenja
obnovljivih izvora
energije

SRBIJA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Šta donose najavljene izmene Zakona o platnim uslugama?

Nacrt izmena Zakona o platnim uslugama, koji je donela Narodna banka Srbije, uvodi novine koje će značajno promeniti način korišćenja finansijskih usluga od strane građana i privrednih subjekata. Najvažnija novost je implementacija koncepta otvorenog bankarstva, što stvara osnovu za pojavu novih vrsta nebankarskih pružalaca platnih usluga.

Andrea Bačanek
Advokatski pripravnik
andrea.bacanek@vp.rs

Ovaj koncept omogućava pružanje dve nove usluge: iniciranje plaćanja sa računa u drugoj banci i pružanje informacija o računima na jednom mestu.

Iniciranje plaćanja sa računa u drugoj banci omogućiće korisnicima da putem ovlašćenog pružaoca platnih usluga izvrše plaćanje direktno sa svog računa kod druge banke, bez korišćenja tradicionalnih platnih kartica. Ova usluga je posebno korisna u elektronskoj trgovini, gde omogućava brže i jednostavnije plaćanje, uz smanjenje troškova za trgovce.

Druga nova usluga, pružanje informacija o računima, pružiće korisnicima mogućnost da putem aplikacije pregledaju sve informacije o svojim platnim računima na jednom mestu, bez obzira na to kod koje banke su otvoreni ti računi. Ovo olakšava upravljanje ličnim finansijama, pružajući bolji uvid u transakcije i stanja na računima.

Pored toga, predložene izmene uključuju definisanje novih uslova za pružaoce platnih usluga kao što su obavezne licence i poštovanje standarda bezbednosti i pouzdanosti, a planirano je i proširenje ovlašćenja Narodne banke Srbije za nadzor nad pružanjem platnih usluga i izdavanjem elektronskog novca.

Najavljenim izmenama, Srbija takođe jača sigurnost elektronskih plaćanja uvodeći pouzdanu autentifikaciju korisnika (SCA), koja štiti korisnike prilikom transakcija putem interneta.

Dodatno, novi zakonski okvir postavlja pretpostavke za integraciju Srbije u Jedinствeno područje za plaćanja u evrima (SEPA), čime se omogućavaju efikasnije i jeftinije transakcije između Srbije i zemalja članica EU.

Predložene izmene zakona obećavaju da će korisnicima platnih usluga pružiti širi izbor, veću sigurnost i bolju kontrolu nad njihovim finansijama. Uvođenjem novih usluga i jačanjem zaštite korisnika, Srbija nastavlja trend modernizacije platnog prometa i usklađivanje se evropskim standardima, odnosno sa Direktivom o platnim uslugama 2 - PSD2, čime se stvaraju uslovi za konkurentnije tržište platnih usluga i bolju korisničku satisfakciju.

SRBIJA · KORPORATIVNO I KOMERCIJALNO PRAVO

Novine u elektronskom potpisivanju finansijskih izveštaja

Uvođenje novina u oblasti elektronskog potpisivanja finansijskih izveštaja koje je Agencija za privredne registre najavila počev od 01. januara 2025. godine donosi značajne promene za privredna društva koja imaju više direktora sa ograničenim pravom na zastupanje.

Nikolina Dubroja

Advokat

nikolina.dubroja@vp.rs

U dosadašnjoj praksi društva čiji su zastupnici ograničeni supotpisom imala su mogućnost da finansijske izveštaje podnose tako što bi isti bili potpisani kvalifikovanim elektronskim potpisom samo jednog od zastupnika, dok su ostali zastupnici davali svoju saglasnost u pisanom obliku. Drugim rečima, preostali zastupnici nisu bili u obavezi da pribavljaju elektronske potpise za navedene potrebe. Međutim, nova pravila donose značajnu promenu na navedenom polju, kako se sada od svih zastupnika zahteva da finansijske izveštaje potpišu svojim kvalifikovanim elektronskim potpisima.

Navedena promena ima za cilj da poboljša sigurnost navedenog procesa, budući da kvalifikovani elektronski potpisi, kao pravno priznati način identifikacije, obezbeđuju da su svi zastupnici društva zaista upoznati i saglasni sa sadržajem finansijskih izveštaja koji se podnose i javno objavljuju.

Sa druge strane, prethodna praksa imala je i svojih prednosti, posebno za ona društva čiji su zastupnici strani državljani. Navedeno je prevashodno iz razloga što proces pribavljanja kvalifikovanog elektronskog potpisa zahteva lično

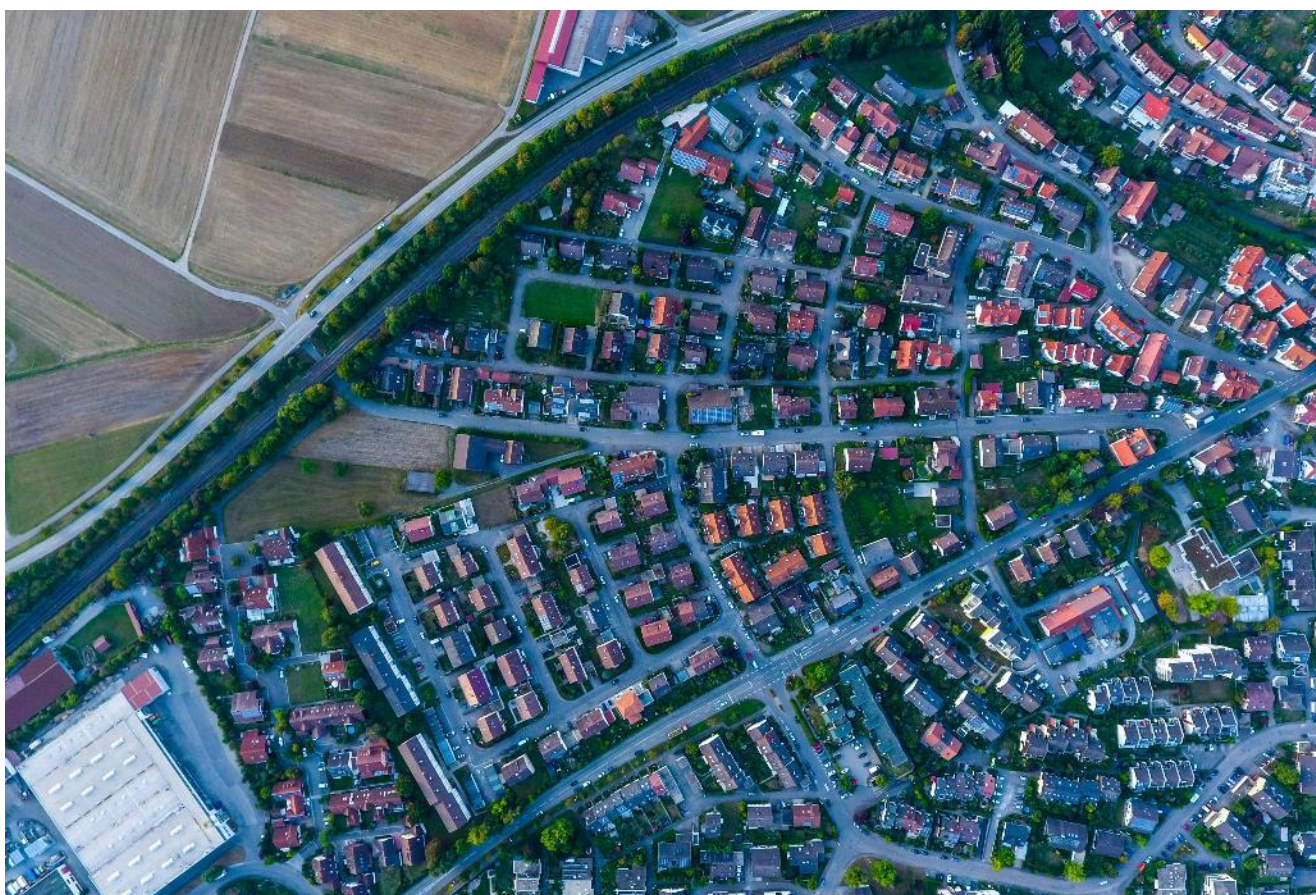
prisustvo u prostorijama sertifikacionog tela one osobe za koju se sertifikat generiše. Navedeno je vrlo često predstavljalo praktičan problem za one zastupnike društva koji ne borave često u Republici Srbiji ili ne mogu bez teškoća da obezbede svoje prisustvo kako bi preuzeli sertifikat. Mogućnost da jedan zastupnik elektronski potpiše finansijski izveštaj, dok bi ostali dali pisanu saglasnost, omogućavala je fleksibilnost i olakšavala poslovanje takvih društava.

Nova pravila će svakako zahtevati prilagođavanje i dodatne napore od strane društava da obezbede prisustvo svih zastupnika u Srbiji radi pribavljanja kvalifikovanih elektronskih sertifikata za elektronski potpis. Iako se navedene promene uvode s ciljem povećanja sigurnosti i pouzdanosti prilikom potpisivanja finansijskih izveštaja, važno je da nadležni organi uzmu u obzir praktične izazove s kojima se društva suočavaju, posebno ona sa internacionalnim menadžmentom.

SRBIJA · NEKRETNINE | IZGRADNJA

eŠalter - Digitalni put do efikasnijeg upisa u katastar

Izmena Zakona o upisu u katastar nepokretnosti i infrastrukture odnosi se na postupak upisa u katastar nepokretnosti koji se sada vrši elektronski – putem eŠaltera, uz stručnu pomoć advokata i geodetskih organizacija. Iz Republičkog geodetskog zavoda navode da je ovaj način upisa u katastar efikasniji jer se dokumenta sada prenose u digitalni format čija se validnost proverava od

strane profesionalnih korisnika pa se samim tim sprečava falsifikovanje istih. Iz RGZ-a takođe navode da je digitalni upis u katastar jedini način da se onemogući manipulacija i intervencija na dokumentima i da se završi sa beskrajnim putevima papira koji dolaze i izlaze iz RGZ-a.

Digitalizacija katastra predstavlja ključni korak ka modernizaciji javne

uprave i unapređenju efikasnosti u upravljanju nekretninama. Uvođenje elektronskog upisa u katastar omogućava brže, transparentnije i sigurnije vođenje evidencije o nepokretnostima.

Ovakav način upisa u katastar omogućava:

- **Efikasnost:** Digitalizacija smanjuje vreme potrebno za obradu zahteva i ažuriranje podataka. Proces koji su ranije trajali nedeljama ili mesecima sada se mogu obaviti za nekoliko dana jer svi zahtevi koji su do sada podnošeni na šalterima katastarskih službi, podnose se isključivo preko profesionalnih korisnika.
- **Povećanje transparentnosti:** Elektronski sistem omogućava korisnicima uvid u status njihovih zahteva, kao i pristup ažuriranim informacijama o nepokretnosti.
- **Unapređenje sigurnosti:** Elektronski sistem upisa i vođenja katastra koristi napredne tehnologije za zaštitu podataka, uključujući digitalne potpise. Naime, advokati svojim potpisima garantuju zakonitost isprava koje se dostavljaju u katastar, pa samim tim i povećavaju sigurnost vođenja evidencije u katastru nepokretnosti.

Elektronski upis u katastar odnosno eŠalter donosi značajne benefite za građane i korisnike samim tim što građani sada nemaju potrebu za fizičkim odlaskom na šaltere i čekanje u redovima što štedi vreme i olakšava ceo proces. Takođe, novi postupak upisa je dostupan 24/7, te omogućava podnošenje zahteva bilo kada, što je posebno značajno za građane koji su u radnom odnosu ili žive u udaljenim mestima.

Ovaj način upisa podrazumeva i manje administrativnih grešaka tako što se podaci automatski proveravaju pa je smanjena mogućnost grešaka od strane zaposlenih. Na kraju, digitalizacija omogućava javnoj upravi bolje upravljanje resursima i bržu reakciju na zahteve građana, što doprinosi celokupnoj efikasnosti.

Postupak upisa u katastar nepokretnosti:

- **Prikupljanje dokumentacije:** Profesionalni korisnici – advokati prikupljaju svu potrebnu dokumentaciju za upis u katastar koja mora biti skenirana, u digitalnom formatu i elektronski potpisana.
- **Pristup eŠalteru i podnošenje zahteva:** Profesionalni korisnici – advokati se prijavljuju na zvanični portal eŠaltera gde biraju opciju za podnošenje zahteva za upis u katastar nepokretnosti. Zatim popunjavaju online formular sa potrebnim informacijama o nepokretnosti i prilažu skeniranu, elektronski potpisanu dokumentaciju u sistem. Nakon toga, sistem vrši automatsku proveru dokumentacije i kontaktira korisnike ukoliko je potrebna dopuna ili ispravka iste.
- **Plaćanje administrativnih taksi, obrada i upis:** Nakon što je dokumentacija proverena, sledi plaćanje administrativnih taksi i po izvršenju plaćanja, korisnici dobijaju potvrdu o uplati. Na kraju, službenici vrše upis u katastar nepokretnosti, nakon čega korisnici dobijaju elektronsku potvrdu o upisu koja je pravno validna i može se koristiti kao dokaz vlasništva.

Elektronski upis u katastar predstavlja veliki korak napred unapređenju usluga za građane. Omogućavajući brži, jednostavniji i sigurniji način regulisanja vlasničkih prava, digitalizacija katastra doprinosi efikasnijem funkcionisanju pravnog sistema i poboljšanju poslovnog okruženja.

Digitalizacija katastra predstavlja ključni korak ka modernizaciji javne uprave i unapređenju efikasnosti u upravljanju nekretninama.

Tamara Maksimović
Advokatski pripravnik
 tamara.maksimovic@vp.rs

SRBIJA · RADNO PRAVO

Sezona godišnjih odmora – očekivanja i ograničenja

Odmor uopšte, a naročito godišnji odmor je neophodan preduslov za očuvanje kvaliteta rada, povećanje produktivnosti i održavanje opšteg blagostanja zaposlenih. Pitanja u vezi korišćenja godišnjeg odmora tradicionalno se aktuelizuju u letnjim mesecima koji predstavljaju pik sezone godišnjeg odmora.

Zaposleni stiče pravo na godišnji odmor u kalendarskoj godini posle mesec dana neprekidnog rada od zasnivanja radnog odnosa kod poslodavca.

Za svaki mesec dana rada u kalendarskoj godini zaposlenom pripada 1/12 punog godišnjeg odmora, pri čemu pun godišnji odmor iznosi najmanje 20 radnih dana.

Umesto punog, zaposlenom pripada pravo na srazmerni godišnji odmor za kalendarsku godinu u kojoj je zasnovao ili u kojoj mu prestaje radni odnos kod poslodavca. Srazmeran godišnji odmor računa se prema sledećoj formuli:

$X:12*Y =$ broj dana srazmernog godišnjeg odmora

X – predstavlja broj dana punog godišnjeg odmora (20 radnih dana, ili više prema ugovoru o radu ili opštem aktu poslodavca);

12 – broj kalendarskih meseci u godini;

Y – broj meseci rada zaposlenog kod poslodavca u odnosnoj kalendarskoj godini.

Lica koja su angažovana van radnog odnosa (primera radi, po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima ili po ugovoru o dopunskom radu) nemaju pravo na godišnji odmor prema odredbama Zakona u radu (takvo pravo eventualno može biti predviđeno samim ugovorom).

Bez obzira na režim radnog vremena zaposlenog (smenski rad, preraspodela radnog vremena, šestodnevna radna nedelja), za potrebe utvrđivanja godišnjeg odmora radna nedelja se računa

kao pet radnih dana.

U dane godišnjeg odmora ne uračunavaju se praznici koji su neradni dani u skladu sa zakonom, odsustvo sa rada uz naknadu zarade i privremena sprečenost za rad u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju. Primera radi, ukoliko se zaposleni razboli dok je na godišnjem odmoru ili doživi povredu koja dovodi do privremene sprečenosti za rad, doći će do prekida godišnjeg odmora, a nastavak njegovog korišćenja biće omogućen u novom periodu utvrđenom novim rešenjem poslodavca.

Godišnji odmor ne mora biti iskorišćen u celosti odjednom, već može biti raspoređen u više delova, omogućavajući zaposlenima da fleksibilnije planiraju svoje slobodno vreme. Ukoliko se odmor koristi u delovima, poslodavac nije u obavezi da dozvoli zaposlenom da odmor koristi u više od dva dela. Prvi deo odmora zaposleni koristi u toku kalendarske godine i taj deo ne može biti kraći od 2 nedelje, tj. mora trajati najmanje 10 radnih dana. Preostali deo godišnjeg odmora može se iskoristiti do 30. juna naredne godine. Izuzetno, zaposleni koji nije u celini ili delimično iskoristio godišnji odmor u kalendarskoj godini zbog odsutnosti sa rada radi korišćenja porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i posebne nege deteta – može ceo taj odmor „preneti“ u narednu godinu, odnosno ima pravo da taj odmor iskoristi do 30. juna naredne godine.

O rasporedu korišćenja godišnjeg odmora poslodavac odlučuje: (i) na svoju inicijativu, uz prethodnu konsultaciju zaposlenog; (ii) na

inicijativu zaposlenog, koju poslodavac ne mora da uvaži ukoliko potrebe procesa rada zahtevaju prisustvo zaposlenog na radu u tom periodu.

Period korišćenja godišnjeg odmora utvrđuje se rešenjem poslodavca, koje se mora uručiti zaposlenom najkasnije 15 dana uoči početka godišnjeg odmora. Međutim, ukoliko se godišnji odmor koristi po zahtevu zaposlenog, rešenje se može uručiti neposredno uoči otpočinjanja godišnjeg odmora. Način dostavljanja ovog rešenja prati razvoj tehnologije pa se tako rešenje može uručiti zaposlenom i putem elektronske pošte s tim da je poslodavac dužan da, ukoliko zaposleni to zahteva, rešenje dostavi i u pisanoj formi.

Promenljive poslovne prilike mogu u praksi dovesti do potrebe da poslodavac izmeni utvrđeni raspored godišnjeg odmora zaposlenog. Ovakva promena „u zadnji čas“ moguća je ako to zahtevaju potrebe posla i ukoliko je promena učinjena najkasnije 5 radnih dana pre otpočinjanja godišnjeg odmora. Za zaposlenog, takva promena perioda godišnjeg odmora u praksi može značiti nemogućnost povrata novca za već uplaćeni turistički aranžman ili drugu štetu koju zaposleni može pretrpeti promenom rasporeda korišćenja godišnjeg odmora. U eventualnom sudskom postupku za naknadu štete koju zaposleni po tom osnovu potražuje od poslodavca, cenilo bi se pitanje da li su potrebe posla bile objektivne i opravdavale promenu rasporeda godišnjeg odmora zaposlenog.

Miloš Kravac
Advokatski pripravnik
milos.kravac@vp.rs

Novi koraci u suzbijanju rodno zasnovanog nasilja

U Republici Srbiji je usvojen Opšti protokol o postupanju i multisektorskoj saradnji u situacijama rodno zasnovanog nasilja prema ženama i nasilja u porodici.

Ovaj dokument detaljnije razrađuje zakonske obaveze državnih organa i ustanova o otkrivanju i suzbijanju rodno zasnovanog nasilja prema ženama i nasilja u porodici i pružanje zaštite i podrške žrtvama nasilja.

Predviđen je rok od godinu dana za donošenje posebnih protokola u postupanju u slučajevima nasilja nad ženama u porodici i u partnerskim odnosima, koje treba da donesu ona ministarstva u čijoj su nadležnosti poslovi porodičnopravne zaštite, socijalne zaštite, pravosuđa, unutrašnjih poslova i zdravlja.

Opštim protokom su predviđene smernice za prepoznavanje nasilja, tretman dece i drugih posebno osetljivih članova porodice koji su bili svedoci nasilja nad ženama u porodici i partnerskim odnosima, opšti principi i proces zaštite žrtava nasilja u porodici, kao i evidencija podataka u slučajevima takve vrste nasilja. Posebno je predviđena i obaveza da svi zaposleni u javnim ustanovama, koji se susreću sa situacijama rodno zasnovanog nasilja treba da prođu obuku, koja će biti predmet podzakonskih propisa čije donošenje očekujemo.

SRBIJA · ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

UNDP pokreće inicijativu za čistiji vazduh u Srbiji

5. juna 2024. godine je u R. Srbiji obeležen Svetski dan zaštite životne sredine, koji je predviđen Programom Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP) i obeležava se svake godine počev od 1973. godine. Svetski dan zaštite životne sredine izrastao je u najveću globalnu platformu za širenje svesti o zaštiti životne okoline, a ove godine su u Srbiji kao glavne teme izdvojene jačanje otpornosti na sve učestalije suše koje su posledica klimatskih promena i jačanje svesti o važnosti i očuvanja vlažnih staništa i biološke raznovrsnosti.

Pored toga, tokom maja 2024. godine je u okviru projekta „EU za Zelenu agendu u Srbiji“ Program Ujedinjenih nacija za razvoj - UNDP objavio poziv za podršku sprovođenju konkretnih mera zaštite vazduha u jedinicama lokalne

samouprave. Poziv je bio namenjen opštinama i gradovima koji imaju planove kvaliteta vazduha, kratkoročne akcione planove ili su uključili mere zaštite vazduha u svoja strateška dokumenta, a sprovođenje treba da doprinese realizaciji nacionalnog Programa zaštite vazduha za period 2022-2030, koji je Republika Srbija usvojila u decembru 2022. godine. Pored zaštite vazduha, projekti upravljanja otpadom, otpadnim vodama, hemikalijama, efikasnija zaštita prirode i biodiverziteta, kao i klimatske promene i dalje su u fokusu Program Ujedinjenih nacija za razvoj u Srbiji - UNDP, a važan korak ka daljem unapređenju kvaliteta vazduha je i novi Zakon o zaštiti vazduha, čiji se predlog uskoro očekuje.

Jelena Plamenac
Stariji advokat
jelena.plamenac@vp.rs

Poticanje privrednog razvoja u FBiH

U Federaciji Bosne i Hercegovine („FBiH“) u mjesecu junu 2024. godine, na snagu je stupio niz zakonskih reformi značajnih za privredni rast i razvoj, kako slijedi:

- Zakon o poticanju razvoja male privrede, objavljen u Službenim novinama FBiH br. 39/24, koji je stupio na snagu dana 06. juna 2024. godine;
- Zakon o izmjenama Zakona o kontroli cijena, objavljen u Službenim novinama FBiH br. 39/24, koji je stupio na snagu dana 06. juna 2024. godine;
- Zakon o dopunama Zakona o radu, objavljen u Službenim novinama FBiH br. 39/24, koji je stupio na snagu dana 06. juna 2024. godine; I
- Zakon o poduzetničkoj infrastrukturi, objavljen u Službenim novinama FBiH br. 41/20, koji je stupio na snagu dana 13. juna 2024. godine.

Novine koje nam donosi Zakon o poticanju razvoja male privrede u prvom redu uključuju sljedeće:

- a) kreditiranje subjekata male privrede pod povoljnijim uslovima;
- b) subvencioniranje kamata po prezetim kreditima;
- c) davanje pomoći za pokretanje poslova i učestvovanja na sajmovima;
- d) integrisanje poduzetništva u obrazovni sistem;
- e) uspostavljanje strategije razvoja;
- f) akcioni plan;
- g) program poticaja;
- h) obezbjeđenje finansijskih sredstava;
- i) osnivanje savjetodavnog tijela, odnosno Vijeća za poticanje razvoja male privrede.

Zakonom o kontroli cijena uređeno je pitanje odnosa u kontroli cijena proizvoda i usluga na jedinstvenom tržištu FBiH, utvrđena prava i obaveze nadležnih organa, povećanja novčanih kazni u slučaju nepridržavanja mjera neposredne kontrole cijena, što za posljedicu predviđa uspostavu stabilnosti tržišta, sprječavanje monopolskog obrazovanja cijena te povećanje učinaka inspekcijuskog nadzora u ovoj oblasti.

Dopunama Zakona o radu FBiH uvedena je mogućnost zaključenja ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova (poslovi koji nisu sa povećanim rizikom, sezonski ili pomoćni poslovi) sa studentom, odnosno licem upisanim u akreditovanu visokoškolsku ustanovu koje studij pohađa redovno, vanredno, učenjem na daljinu ili kombinovanjem ova tri modela studiranja, najviše do dva puta u toku jedne kalendarske godine na period koji može ukupno trajati najduže 180 dana.

Cilj dopuna Zakona o radu FBiH je sprječavanje odlaska mladih,

njihova priprema za tržište rada nakon završetka studija te dodatno zaustavljanje trenda nelegalnog zapošljavanja.

Zakonom o poduzetničkoj infrastrukturi u FBiH uređeno je pitanje institucionalnog okvira kroz promovisanje principa jednakih prilika zabranom svakog oblika diskriminacije (izjednačenost prava i obaveza inostranih ulagača i državljana BiH), kreirano povoljnije poslovno okruženje za pametnu industriju, omogućeno je povećanje investicija i stepena zaposlenosti kroz sistem finansijske podrške iz sredstava budžeta FBiH i podstaknut privredni rast i razvoj.

Zakonodavac navedenim reformama čini iskorak u pravcu razvoja male privrede kroz sistem poticaja i uređenja finansijskih tokova i kreiranje kvalitetnijeg tržišta rada u budućnosti.

Adnan Sarajlić
Advokat

adnan.sarajlic@sarajliclaw.com

Edna Basara
Advokatski pripravnik

edna.basara@sarajliclaw.com

CRNA GORA · UPRAVNO PRAVO

Reforma Zakona o lobiranju - korak bliže ka EU integraciji Crne Gore

Vasilisa Pejović

Advokat

vasilisa.pejovic@vp.rs

Novi Zakon o lobiranju za veću transparentnost i integritet u Crnoj Gori Transparentnost i Integritet u Fokusu za EU Budućnost Crne Gore. Skupština Crne Gore je na sjednici održanoj 06. juna ove godine, u sklopu seta od sedam tzv. IBAR zakona, usvojila novi Zakon o lobiranju, kojim se uređuju uslovi i način obavljanja djelatnosti, pravila i druga pitanja od značaja za lobiranje.

Zakon o lobiranju, kojim je po prvi put normativno uređena djelatnost lobiranja, donijet je krajem 2011. godine, dok je drugi zakon u toj oblasti stupio na

snagu krajem 2014. godine. Razlog za reformu postojećeg zakona proizilazi iz potrebe usaglašavanja sa međunarodnom praksom u cilju postizanja najboljih normativnih rješenja za sprječavanje nedozvoljenih uticaja u postupcima donošenja propisa i drugih opštih akata, kao i sprječavanju potencijalne korupcije, podizanja transparentnosti rada institucija i efikasnog sprovođenja zakona u praksi.

Neke od ključnih novina u odnosu na ranije zakonsko rješenje uključuju:

1. Regulaciju lobista: Novi zakon uvodi strože kriterijume za registraciju lobista, a što uključuje i dodatne obaveze u vezi sa transparentnošću njihovih aktivnosti i izvještavanja;

2. Kontrolu i nadzor: Pojačane su mjere kontrole i nadzora nad lobističkim aktivnostima, uključujući preciznije definisanje sankcija za nepoštovanje zakonskih odredbi;
3. Etiku i integritet: Dodate su nove odredbe koje se tiču etičkog ponašanja lobista, sa ciljem sprečavanja sukoba interesa i korupcije;
4. Pristup informacijama: Zakon sada detaljnije reguliše pristup informacijama koje lobisti moraju pružiti čime se povećava transparentnost njihovog rada. Na ovaj način promoviraju načelo javnosti, princip integriteta i izbjegavanje sukoba interesa.

Kako pojam lobiranja podrazumijeva uticaj na predstavnike izvršne i zakonodavne vlasti u procesu donošenja zakona, drugih propisa i akata iz nadležnosti tih organa vlasti, radi

ostvarivanja interesa naručioca lobiranja, a imajući u vidu javni interes, bolje regulisanje ove djelatnosti je važno zbog toga što doprinosi da taj uticaj bude izvršen na zakonit način. Sve navedeno je naročito značajno iz razloga što u manjim sredinama, poput Crne Gore, potencijalni naručioci lobiranja se najčešće odlučuju da pokušaju vršenje uticaja putem direktne i često neformalne komunikacije što ukazuje da se aktivnosti lobiranja i dalje odvijaju izvan zakonskog okvira.

Ove izmjene su dio šireg napora da se poboljša pravni okvir u skladu sa preporukama Evropske komisije, što je ključno za napredak Crne Gore ka članstvu u EU.

SEVERNA MAKEDONIJA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Novi pravilnik o kreditnim rizicima Severne Makedonije

U skladu sa pozitivnim propisima Republike Severne Makedonije rad finansijskih društava je regulisan Zakonom o finansijskim društvima, koji je prvi put usvojen 2010. godine. Zakon detaljnije reguliše osnivanje, rad i nadzor finansijskih društava na teritoriji Republike Severne Makedonije.

Daniela Todorovska

Advokat

daniela.todorovska@vp.rs

Radi zaštite građana, Ministarstvo finansija je u aprilu 2024. godine usvojilo novi Pravilnik o načinu upravljanja rizikom finansijskog društva. Isti Pravilnik dodatno opisuje sistem upravljanja za identifikaciju, merenje, kontrolu i praćenje kreditnog rizika, što uključuje i proceduru za procenu kreditne sposobnosti, način određivanja pokazatelja za procenu kreditne sposobnosti, kao i proceduru identifikacije i ažuriranja podataka o klijentima.

Do usvajanja novog Pravilnika, u Republici Severnoj Makedoniji nije postojao mehanizam koji reguliše limit zaduživanja fizičkih lica za podizanje kredita.

Ključne promene zasnovane su na tzv. "DSTI (*debt service-to-income*) pokazatelju", kojim se uspostavlja mehanizam za procenu kreditne sposobnosti podnosioca zahteva za kredit, tj. sprečavanje finansijskih društava da odobre kredit podnosiocu koji nije kreditno sposoban. Ako finansijsko društvo utvrdi da ukupne mesečne obaveze podnosioca zahteva prevazilaze 70% njegovih ukupnih mesečnih prihoda, isto finansijsko društvo neće moći da odobri novi kredit.

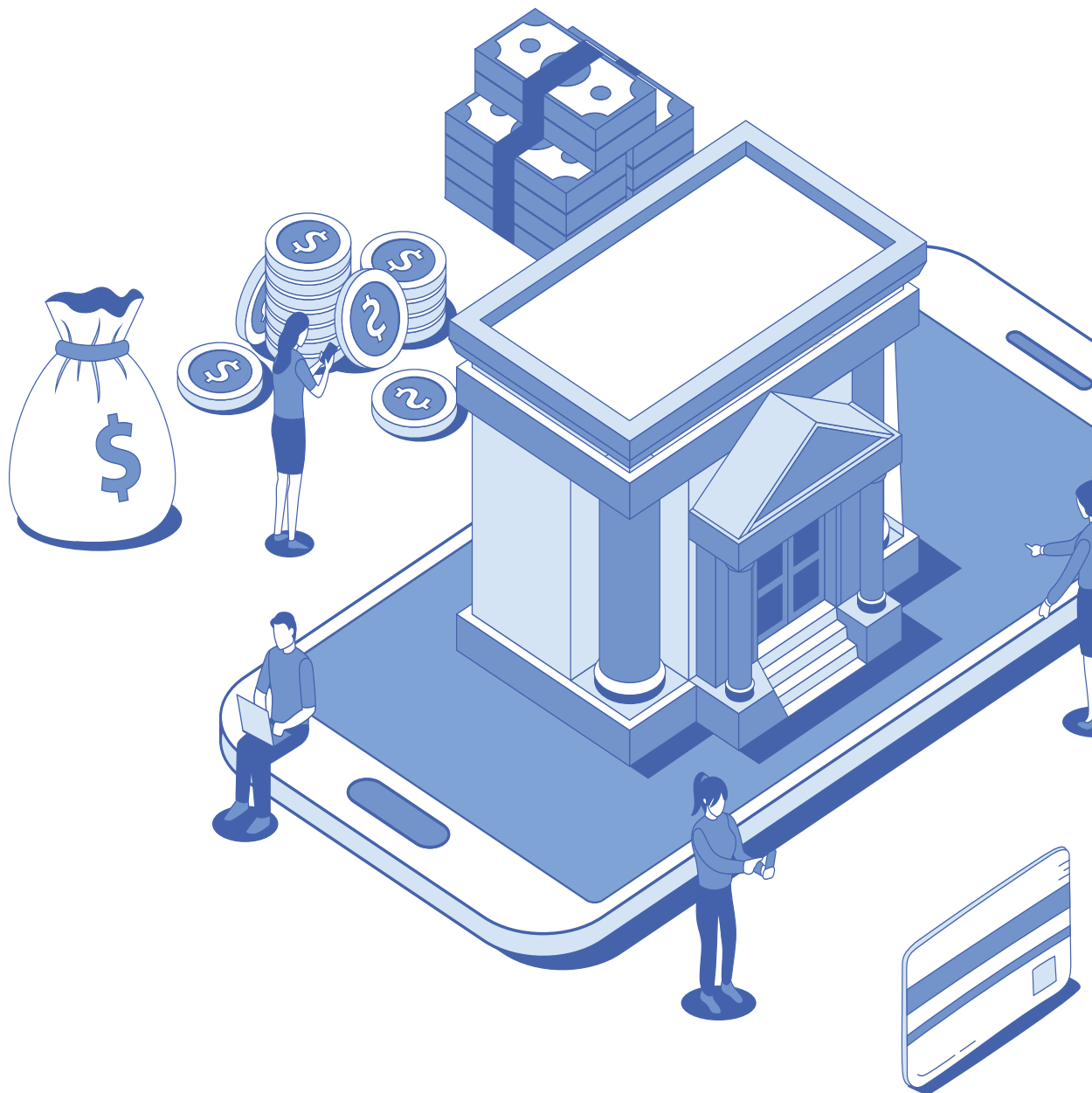
Suština ovih promena odnosi se na prevenciju prekomernog zaduživanja građana, ali i na zaštitu klijenata od zloupotrebe njihovih ličnih podataka, pa je u tom pravcu

uspostavljen mehanizam kojim finansijska društva treba redovno da ažuriraju svoje podatke. Najznačajnija inovacija je ona koja sprečava finansijska društva da odobre potrošački kredit elektronskim putem podnosiocu zahteva, ako se bilo koji podatak u elektronskoj prijavi ili priloženom dokazu razlikuje od kreditnog dosijea klijenta.

Uz pomoć ovih promena, uspostavlja se pravni okvir za nadzor rada finansijskih društava, određuje se maksimalan iznos kreditnih troškova i ukida se mogućnost podizanja novog kredita radi regulisanja ranije dospelog kredita u istom finansijskom društvu, čime država osigurava zaštitu prava i interesa kako građana, tako i finansijskih društava.

ALBANIJA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Banka Albanije uvodi izmene i dopune propisa u vezi sa nebankarskim finansijskim institucijama

Magdhalini Lena

Advokat

magdhalini.lena@vp.rs

Banka Albanije je uvela izmene i dopune propisa o licenciranju i obavljanje bankarskih aktivnosti u okviru nebankarskih finansijskih institucija. Ovo je relativno mlada pravna kategorija, stoga je pod konstantnim pritiskom novih izmena i dopuna, kako bi se uklopila sa međunarodnim i nacionalnim polisama, što dovodi do zloupotrebe zakona i iskorištavanja pravnih praznina. Stoga je nadležni organ, u ovom slučaju Banka Albanije, odlučio da uvede izmene i dopune, gde iste teže da upotpune propise nebankarskih finansijskih institucija, kako bi poboljšali poslovanja ovih institucija i zaštitili interese klijenata.

Fokus ovih izmena i dopuna spada u okvir dva glavna pitanja:

1. Izmene i dopune regulatornog okvira: ovim se potvrđuje da regulatorni okvir privrednog društva koje želi da sprovodi finansijske aktivnosti u vidu nebankarske finansijske institucije ili mikrofinansijske institucije mora biti Akcionarsko društvo, u skladu sa odredbama Trgovinskog i Privrednog prava. Trenutni propisi ne sadrže navedeni okvir, zapravo je većina nebankarskih finansijskih institucija organizovana u vidu Društva sa ograničenom odgovornošću. Zakonodavac je kao razlog ovih izmena i dopuna naveo da su Akcionarska društva stroža i zahtevnija po pitanju menadžmenta, organizacije i internih struktura.
2. Izmene i dopune propisa: ovim se potvrđuje da se naziv propisa koji je prethodno glasio: „Propisi o licenciranju i obavljanju aktivnosti nebankarskih finansijskih institucija“

sada menja u: „Propisi o licenciranju, obavljanju aktivnosti, opozivu licence i likvidaciji kreditnih portfolija nastalih iz finansijskih aktivnosti nebankarskih finansijskih institucija“

Ova izmena propisa podrazumeva da će Banka Albanije, kao nadležno telo za nebankarske finansijske institucije, preuzeti aktivniju ulogu u postupku koji sledi nakon opoziva licence – ulogu koja je prema važećem zakonu bila pasivnija, što je dovelo do kašnjenja i osećaja nesigurnosti među novim klijentima i trenutnim poveriocima u vezi sa sudbinom aktivnih portfolija koje ove institucije poseduju nakon opoziva licence.

KOSOVO · ENERGETIKA I PRIRODNI RESURSI

Kosovo odobrilo značajan Zakon o unapređenju korišćenja obnovljivih izvora energije

U Skupštini Republike Kosovo je većinom glasova usvojen Zakon o unapređenju korišćenja obnovljivih izvora energije (OIE). Ratifikacijom Zakona o OIE, Kosovo se izdvaja u odnosu na većinu zemalja u regionu jer uspostavlja pravni okvir koji daje prioritet čistim izvorima energije. Ovaj pravni okvir olakšava pridobijanje značajnih investicija, tako što sprovodi ambiciozne ciljeve utvrđene u Energetskoj strategiji za 2022. – 2031. godinu.

Besim Parduži

Advokat

besim.parduzi@vp.rs

Obim ovog zakona obuhvata formulisanje energetske politike i razvoj regulatornog okvira koji je usmeren ka promovisanju korišćenja obnovljivih izvora energije unutar Republike Kosovo. Takođe, u pomenuti obim spada i promocija konkurentnih, efikasnih i transparentnih sistema podrške.

Ovaj Zakon sa sobom nosi brojne pozitivne aspekte za privatni sektor putem primene novih principa za uključivanje potrošača u energetske sektor i uspostavljanje procedura koje moraju biti sprovedene na konkurentan način, što za rezultat ima da sva preduzeća budu tretirana jednako i da imaju korist od svoje konkurencije. Navedeno zauzvrat dovodi do nižih cena i pristupačnijih troškova za građane.

Zakon o OIE nastoji da poveća korišćenje energije iz obnovljivih

izvora i kogeneraciju energije u sektorima elektro-energetike, grejanja i hlađenja i transporta čime se poboljšava bezbednost snabdevanja; navedeno stremi ka ispunjenju ciljeva i obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o energetske zajednici i prelasku na čistu energiju.

Ovaj Zakon dodatno omogućava zaštitu životne sredine, pružanje socijalnih i zdravstvenih benefita, i promovisanje jednakih mogućnosti pri zapošljavanju u energetske sektor.

Usvajanje Zakona o unapređenju korišćenja obnovljivih izvora energije (OIE) predstavlja značajan korak ka daljem napredovanju energetske strategije, podsticanju investicija i obezbeđivanju održivih i energetske praksi Republike Kosovo.

Ovaj Zakon sa sobom nosi brojne pozitivne aspekte za privatni sektor putem primene novih principa za uključivanje potrošača u energetske sektor i uspostavljanje procedura koje moraju biti sprovedene na konkurentan način, što za rezultat ima da sva preduzeća budu tretirana jednako i da imaju koristi od svoje konkurencije.

Regionalna pokrivenost

VP Srbija

Teodora Dražera 34,
11000 Beograd
info@vp.rs

VP Bosna i Hercegovina

Maršala Tita 28,
71000 Sarajevo
office.ba@vp.rs
Kontakt osoba
Adnan Sarajlić
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Crna Gora

Hercegovačka 56,
81110 Podgorica
office.mne@vp.rs
Kontakt osoba
Vasilisa Pejović
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Severna Makedonija

Dimitrie Čupovski 22A/1-3,
1000 Skopje
office.mk@vp.rs
Kontakt osoba
Daniela Todorovska
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Albanija

Abdula Frašerija 2/8,
1008 Tirana
office.al@vp.rs
Kontakt osoba
Magdhalini Lena
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Kosovo

Garibaldijeva H13 12,
10000 Priština
office.ks@vp.rs
Kontakt osoba
Besim Parduzi
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom